

1050 let na robu pojoče ravnine

Žabnica 973 - 2023

1050 let na robu pojoče ravnine ŽABNICA 973 – 2023

Kazalo:

<i>Andrej Šifrer: Uvodni nagovor</i>	18
<i>Matjaž Eržen: Žabnica : 1050 let</i>	18
<i>Jože Freljih: Krajevna skupnost Žabnica</i>	18
<i>Jože Freljih: Gasilsko društvo</i>	18
<i>Mesec: Športno društvo Žabnica</i>	18
<i>Miro Zavrl, Matjaž Eržen: Utrip Župnija Žabnica in gradbeni posegi</i>	18
<i>Nataša Ravnikar: Podružnična šola Žabnica</i>	18
<i>Alenka Jenko Boh: Glasba v žabniški šoli</i>	18
<i>Ana Kavčič Pucihar: Glasbena šola Glasbenium</i>	18

KOLOFON:

Naslov: 1050 let na robu pojoče ravnine : Žabnica 973 – 2023

Uredil: Matjaž Eržen

Fotografije: Matjaž Eržen, Jože Freljih, Alenka Jenko Boh, Nataša Ravnikar, Miro Zavrl in arhivi društev in organizacij

Lektoriranje: Mateja Arhar

Oblikovanje in priprava za tisk: Jana Stollecker

Izdala in založila: Krajevna skupnost Žabnica

Leto: 2023

Tisk: Pro grafika d.o.o., Šutna

Število 800 izvodov

Za vsebino odgovarjajo avtorji!

Izdano ob 1050 letnici prve omembe naselja Žabnica!

Spoštovani!

Leta 2011 je izšel zbornik krajevne zgodovine z naslovom Na robu pojoče ravnine. Kot je urednik Janez Šifrer zapisal v njegovem uvodu, je bil tak zbornik načrtovan že ob praznovanju 1000-letnice prve omembe naših krajev, torej leta 1973. Takrat in kasneje se je zvrstilo tudi mnogo dogodkov. Zbornik Na robu pojoče ravnine opisuje tudi dogajanja in napredek vasi po letu 1973.

Vseeno pa se nam ob praznovanju 1050-letnice prve omembe naših krajev zdi primerno, da vsaj za zadnje obdobje po izidu zbornika na papirju pustimo trajnejši zapis razvoja in napredka, ki so ga bili naši kraji deležni v tem času.

Tako pred vas stopa nekaj pomembnejših dogajanj in dejanj, ki prispevajo h kvalitetnejšemu bivanju v naših krajih na robu pojoče ravnine.

Želimo, da ta bilten najde mesto poleg vašega izvoda že omenjenega zbornika.

Andrej Šifrer

Predsednik KS Žabnica

Alenka Jenko Boh

Glasba v žabniški šoli

»Solo je treba z lepim petjem greti,« je napisal Anton Martin Slomšek, in to za PŠ Žabnica vsekakor velja. V preteklih desetletjih smo na šoli veliko peli in muzicirali. Življenje na šoli smo popestrili z naslednjimi spodaj opisanimi projekti.

Otroška spevoigra Kresniček

Na PŠ Žabnica smo z velikim veseljem in navdušenjem večkrat z različnimi generacijami otrok izvedli otroško spevoigro Kresniček, skladatelja Radovana Gobca. Obiskovalci so predstavo vsakič z navdušenjem pozdravili in vedno smo zaradi velikega zanimanja odigrali več ponovitev.

Prvič smo jo izvedli leta 1994. Pevsko vlogo Kresnička je kot prva odpela Polona Zavrl. Pri klavirju nas je spremljala Erna Ambrožič. Odigrali smo pet ponovitev v Zadružnem domu in še ponovitve na centralni šoli v Stražišču ter pod vaško lipo pri Miklavžu v zgornji Žabnici.

Druga izvedba je bila deset let kasneje, leta 2005. Predstava je bila na prostem na športnem igrišču v Žabnici. Vlogo Kresnička je odpela Nika Čater, tudi tokrat nas je pri klavirju spremljala Erna Ambrožič.

Najnovejša izvedba spevoigre Kresniček je bila leta 2017. Zaživela je v novem glasbenem aranžmaju skladatelja Blaža Puciharja. Pri izvedbi so poleg učencev PŠ Žabnica sodelovali tudi flvtisti glasbene šole Glasbénium. Pevsko vlogo malega nagajivega Kresnička je tokrat odpela Eva Vončina. Ob klavirski glasbeni podlagi Blaža Puciharja so petje in ples spremljali zvoki kljunastih flvt in flvt. Premierna predstava je bila junija 2017, sledilo pa je še več ponovitev, ki so bile v Kulturnem domu v Stražišču, na OŠ Mešto v Škofji Loki in OŠ Ivana Groharja v Škofji Loki ter na abonmaju Umetnost otrokom v Sokolskem domu v Škofji Loki.

Kresniček

Alenka Jenko Boh

Lunina čarobna flavtica

V decembru 2019 smo na oder postavili glasbeno igrico Blaža Puciharja Lunina čarobna flavtica. To je bil velik projekt, ki ga je bilo mogoče uresničiti le s sodelovanjem vseh učencev interesnih dejavnosti na šoli in vseh učiteljic. Seveda takega projekta ne bi mogli izpeljati brez strokovne pomoči skladatelja Blaža Puciharja in njegove žene Ane Kavčič Pucihar, ki sta v projekt vključila tudi učence njune glasbene šole Glasbénium.

Glasbeno podlago, ki jo je pripravil Blaž Pucihar, so mladi flvtisti, kljunasti flvtisti in pevci obogatili s prijetnimi glasbenimi temami, ki so bile osnova glasbene pravljice in spremljava tekstu. Sama zgodba pripoveduje o dobroti in moči pravega prijateljstva, ki lahko premaga prav vsako oviro.

Prva predstava v organizaciji Krajevne skupnosti Žabnica je bila namenjena starostnikom ob prednovoletnem druženju. Z njo smo leta 2019 nadomestili tudi tradicionalni Božično-novoletni koncert.

V načrtu smo imeli še več ponovitev, a nam je koronsko obdobje te načrte žal preprečilo.

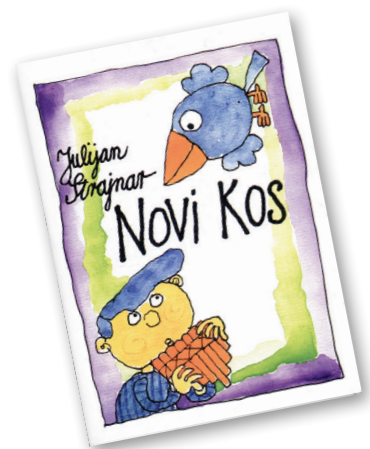
Sodelovanje z etnomuzikologom Julijanom Strajnarjem

Sodelovanje gospoda Strajnarja z našo šolo se je pričelo, ko smo za nastope Otroškega pevskega zbora potrebovali priredbe slovenskih ljudskih pesmi. Prijazno se je odzval na našo prošnjo in z velikim veseljem napisal kar nekaj priredb, ki smo jih prepevali na naših nastopih in pevskih revijah. V sodelovanju s SAZU smo posneli tudi avdiokaseto Novi kos, na kateri smo prepevali njegove priredbe slovenskih ljudskih pesmi. Kasete je bila prvič predstavljena na SAZU v Ljubljani. Druga predstavitev pa je bila na Kovačevi domačiji v Mali Nedeljici pri Turnišču. Naš Otroški pevski zbor je ob tej priliki gostoval na OŠ Turnišče.

Gospod Strajnar se je vedno rad udeleževal naših šolskih nastopov in glasbenih koncertov in se ob tem pomudil pri mladih glasbenikih ter jim dal vedeti, da ceni njihovo delo in trud. Je violinist in avtor različnih scenskih resnih glasbenih priredb, življenje pa je posvetil raziskovanju slovenske ljudske glasbene ustvarjalnosti, ljudskim plesom in seveda ljudskim inštrumentom. Posebno pozornost je posvetil tudi glasbenemu ustvarjanju zamejskih Slovencev, predvsem Porabju in Reziji.

Z velikim veseljem je zbiral ljudska glasbila, zato je od povsod, kamorkoli ga je zanesla pot, vedno prinašal ljudske inštrumente, ki so bili del kulture obiskanih dežel. Vsako glasbilo ima posebno zgodbo in je našlo posebno mesto na policah njegovega stanovanja. Zdaj se je odločil, da želi inštrumente in njihove zgodbe deliti z mladimi, saj se bo to ljudsko izročilo prav preko njih preneslo na naslednje rodove in ne bo šlo v pozabo.

Tako so ta glasbila našla nov dom v vitrini na stopnišču PŠ Žabnica, kjer so razstavljena in tako vsem na ogled.

Naslovnica izdane kasete

Proslava ob prevzemu podarjenih ljudskih inštrumentov

Alenka Jenko Boh

Tradicionalni glasbeni koncerti na PŠ Žabnica

Na PŠ Žabnica že več desetletij deluje Otroški pevski zbor in skupina mladih kljunastih flvtistov. Mladi glasbeniki pridno vadijo in s šolskimi in drugimi nastopi popestrijo marsikatero prireditev. Vsako leto svoje znanje pokažejo tudi na zdaj že tradicionalnih koncertih ob zimskem in poletnem solsticiju.

Božično-novoletni koncert je vedno čaroben, saj ob soju lučk prisluhnemo tradicionalnim božičnim in novoletnim skladbam in napevom.

Ob koncu šolskega leta se mladi glasbeniki predstavijo s tradicionalnim Zaključnim koncertom, s katerim pozdravijo prihod poletja in pokažejo znanje, pridobljeno preko šolskega leta.

Tema dvema koncertoma se pridružijo tudi učenci Glasbene šole Glasbénium in posamezni učenci PŠ Žabnica, ki obiskujejo glasbene šole drugje.

Nepogrešljiv za umetniško ustvarjanje in vtis je na teh koncertih pianist Blaž Pucihar, ki s svojimi klavirskimi spremljavami podpre mlade glasbenike in polepša nastop.

Ana Kavčič Pucihar

Glasbena šola Glasbénium

V kulturno krajino Žabnice z okolico se že 12. leto vključuje tudi butična Glasbena šola Glasbénium.

Otroci in mladostniki obiskujejo programe glasbenih uric, flavte, klavirja, glasbenega nauka ter orkestra flavt pod mentorstvom akademskih glasbenikov Ane Kavčič Pucihar in Blaža Puciharja.

Izobraževanje poteka v akademskem in ljubiteljskem programu, poseben poudarek pa namenjajo komornemu muziciranju. Mladi glasbeniki nastopajo na številnih nastopih v KD Sv. Duh in na PŠ Žabnica, letošnje šolsko leto pa bodo slavnostno zaključili v Kristalni dvorani Sokolskega doma v Škofji Loki.

Flavtistke akademskega programa Ajda Šifrer, Hana Hafner in Lenča Tomat ob klavirski spremljavi Blaža Puciharja in pod mentorstvom Ane Kavčič Pucihar nizajo velike uspehe, saj so si na mednarodnem tekmovanju "World online music competition" v disciplini komornih skupin v juniju 2022 priigrale naziv "Virtuoso Performer", na 3. Mednarodnem tekmovanju flavtistov v Šabcu v Srbiji pa so z 99,50 točke dosegle 1. nagrado, 1. mesto in naziv »Lauretat« tekmovanja v disciplini komornih skupin.

Butični Glasbénium skrbi tako za veliko veselja kot tudi uspehe v muziciranju mladih glasbenikov Žabnice z okolico.

Laureatke 233. mednarodnega flavtističnega tekmovanja v Šabcu, Srbija. V disciplini komornih skupin, korepetitor Blaž Pucihar flavtistke Ajda Šifrer, Lenča Tomat, Hana Hafner

Učenci Glasbenih uric, flavte in klavirja po zaključnem nastopu v telovadnici PŠ Žabnica z mentorjema (junij 2022)

Jože Frelih

Priznanja Mestne občine Kranj zaslužnim krajanom

Prostovoljno delo nekaterih posameznikov in društev, ki so aktivno pripomogli k boljšemu življenju v kraju, je na pobudo članov Sveta KS Žabnica nagradila tudi Mestna občina Kranj (MOK).

Občinska priznanja so prejeli:

Leta 2006 je Plaketo Mestne občine Kranj prejelo Prostovoljno gasilsko društvo Žabnica za nenehno pripravljenost in pomoč pri požarih in nesrečah.

Leta 2012 je Listino o priznanju MOK prejel Peter Škerjanc za delo v gasilstvu kot predsednik PGD Žabnica in podpredsednik Gasilske zveze MO Kranj.

Leta 2016 je Prešernovo plaketo prejel mladi pisatelj Jasmin B. Frelih.

Leta 2016 je Veliko plaketo MOK prejel Branko Mesec za dolgoletne napore za izgradnjo kanalizacije in za vsesplošno aktivno delo v KS.

Leta 2016 je Listino o priznanju MOK prejel Franc Hafner za vsesplošno aktivno delo v KS in društvih v kraju.

Leta 2020 je Veliko Prešernovo plaketo MOK prejela Alenka Jenko Boh za uveljavljanje glasbene kulture in pedagoško delo z mladimi.

Leta 2022 je Listino o priznanju MOK prejel Jože Frelih za 40 let mentorstva v gasilstvu in za stalno aktivno delo v KS in društvih v kraju.

Gospa Alenka Jenko Boh je prejela Veliko Prešernovo plaketo Mestne občine Kranj za leto 2020 za uveljavljanje glasbene kulture in pedagoško delo z mladimi.

Glasbena pot gospe Alenke Jenko Boh se je pričela že v času študija, ko je na PŠ Žabnica pričela voditi Otroški pevski zbor. Ob zaposlitvi se je posvetila še krožku kljunaste flavte.

Z delovanjem obeh skupin je ves čas bogatila šolske proslave in prireditve društev in organizacij v Žabnici in Bitnjah.

Mnogo let je z Otroškim pevskim zborom zastopala OŠ Stražišče na Občinski pevski reviji.

Zelo odmevna je bila otroška spevoigra Kresniček, skladatelja Radovana Gobca, ki jo je pripravila trikrat z različnimi generacijami učencev.

V sodelovanju s skladateljem Blažem Puciharjem so na oder postavili glasbeno igrico Lunina čarobna flavtica.

Z občutkom je pripravljala program za komemoracije pri spomeniku NOB v Žabnici. Z glasbenim programom je vsako leto sodelovala tudi na proslavi ob spomeniku na Planici v počastitev bitke v Rovtu in krajevnega praznika.

Njeno ljubezen do glasbe dokazuje tudi leta 2000 izdana avdiokaseta s slovenskimi ljudskimi pesmimi, ki je nastala s sodelovanjem etnomuzikologa Julijana Strajnarja, ki je prav za Otroški pevski zbor PŠ Žabnica priredil nekaj pesmi.

V okviru Zavoda za šolstvo Slovenije je z glasbeno tematiko večkrat predavala na seminarju za učitelje iz Porabja.

Več kot 20 let je bila pevka in dlje časa tudi tajnica Učiteljskega zbora Emil Adamič Slovenija.

Mladi pisatelj Jasmin B. Frelih je prejel Prešernovo plaketo za leto 2016 za delo na področju književnosti.

Pisatelj Jasmin B. Frelih je mladost preživel v Žabnici, danes živi in piše v Škofji Loki.

Je avtor treh romanov: Ledeni možje (Beletrina, 2023), Piksli (Beletrina, 2021), Na/pol (Cankarjeva založba, 2013) ter zbirke kratkih zgodb Ideoluzije (LUD Literatura, 2015) in zbirke esejev Bleda svoboda (Cankarjeva založba, 2018).

Prejel je nagrado Evropske unije za književnost za roman Na/pol (2016), nagrado za najboljši literarni prvenec 29. Slovenskega knjižnega sejma (2013) in nagrado Marjana Rožanca za najboljšo zbirko esejev Bleda svoboda (2018). Njegova dela so prevedena v več kot deset jezikov.

Jože Frelih

Krajevna skupnost Žabnica in njeni drobci iz mojega spomina

Spominjam se praznovanja 1000-letnice prve omembe vasi Žabnica in že je 50 let mimo, ko se spet spominjamo zgodovine. Za spomin na to prvo obletnico je zagotovo najbolj zaslužna Antonija Šifrer, Gregorčeva mama, ki je bila vneta raziskovalka žabniške zgodovine. Ker pa nje ni več, je prav, da tudi mi ohranimo zgodovino v častnem spominu. Da se ne pozabi vsega, kar je bilo narejeno, je prav, da se vsaj nekaj zapiše, ker zapisana beseda ostane živa, povedana pa premine ali se spremeni. Prav po zaslugi Gregorčeve mame in njenih zapisov je pred leti (2011) izšel zbornik o naših krajih, v katerem je veliko napisanega. Od tam naprej pa je prav, da kaj zapišemo sedaj živeči krajan. Ker že več let spremljam dogajanje v kraju, so me prosili, da to dam na papir. Vsega seveda ni možno zapisati, a nekaj podatkov in dogodkov je vseeno vredno zapisanega spomina.

Ker je o prvih stoletjih od imenovanja vasi in načrtne poselitve dalje veliko zapisanega v razni literaturi, se bom v nadaljevanju omejil le na novejšo obdobje in čas, ki ga imam v svojem spominu.

Ko so bile uvedene katastrske davčne občine in pozneje, je bila Žabnica pod različnimi upravnimi enotami. Dolgo je bila pod Občino Stara Loka, kar dvakrat, med drugo svetovno vojno in v obdobju od leta 1952 do leta 1955, pa je bila samostojna občina. Od leta 1955 spada pod Občino Kranj. Ko se je ukinila žabniška občina, je v Žabnici deloval Krajevni urad, ki je bil nekakšna podaljšana roka občine, saj se je dalo vse uradne zadeve urediti na uradu.

Leta 1962 so iz prejšnjih, po vojni nastalih Krajevnih ljudskih odborov (KLO), nastale Krajevne skupnosti (KS). Krajevna skupnost Žabnica je sprva zajemala 5 vasi: Žabnico, Šutno, Planico, Lavtarski vrh in Čepulje, od leta 1973 pa sta v Krajevni skupnosti Žabnica ostali le še Žabnica in Šutna, ker so hribovske vasi ustanovile svojo Krajevno skupnost Jošt.

Klub temu, da je bilo to že povedano, je prav, da omenim predsednike Krajevne skupnosti Žabnica, ki so imeli to funkcijo od leta 1962 naprej.

Najdaljši staž je imel Janez Šifrer – Kozinc, in sicer od leta 1962 do januarja 1974. Naslednji predsednik je bil Franc Hafner - Pajkležov od leta 1974 do 1978 in od leta 1991 do 2004. Viktor Brezar - Mertov je bil predsednik od 1978 do 1982, Marko Hafner – Kovačev od 1982 do 1991, Marko Jelovčan od 2004 do 2006, Peter Šifrer - Krtov s Šutne od 2006 do 2008, Jože Frelih od 2008 do 2014, Matjaž Cimerman - Polencov od 2014 do 2018, Marija Zakrajšek Martinjak od 2018 do 2022. Sedaj pa je predsednik Andrej Šifrer - Kozincov.

V vsakem mandatu so se trudili, da bi naredili čim več koristnega za dobrobit kraja. Včasih je bilo delo uspešnejše, včasih tudi ne. Veliko je bilo odvisno tudi od naklonjenosti vodstva občine, koliko so bili pripravljeni prisluhniti krajevnim skupnostim.

Naj omenim nekatere pridobitve. V prvih mandatih je bilo veliko poudarka na povečanju pokopališča. Bile so podane tudi prve pobude za izgradnjo poslovnih vežic. V tistem času je žabniško šolo opustošil velik požar, zato so bile vse sile usmerjene v njeno obnovo. Narejeno je bilo rokometno igrišče in sezidan Športni dom. Širila se je javna razsvetljava, obnavljale in vzdrževale so se krajevne poti. V naslednjih mandatih je bilo veliko poudarka na izgradnji vodovoda in asfaltiranju krajevnih cest. Pričelo se je tudi urejanje vodotokov Žabnice in Gabrovce. Organiziran je bil odvoz komunalnih odpadkov. Veliko poudarka se je takrat dalo tudi na ureditev igrišča za igranje hokeja na ledu. Preuredila se je dvorana v Zadružnem domu. Leta 1988 so bile zgrajene poslovilne vežice.

Po ustanovitvi samostojne države Slovenije je bilo preko javnega financiranja mogoče bolje pomagati tudi cerkvenim ustanovam. Leta 1994 je bila obnovljena fasada na farni cerkvi. Istega leta je Prostovoljno gasilsko društvo Žabnica povečalo Gasilski dom Žabnica in v društvo pripeljalo prvo gasilsko avtociстерno. Zaradi varnosti in hitrejšega železniškega prometa je bilo ukinjenih veliko prehodov čez železnico. Ostala sta le dva, eden na koncu Žabnice pri Bajžlju in drugi pri Miklavžu. Ta dva prehoda sta zato zelo prometna. Ker sprva še ni bilo zapornic, se je na njih zgodilo kar nekaj nesreč. Na zahteve in pritiske KS na železniško upravo sta bila prehoda leta 2003 končno zavarovana z zapornicami. Istega leta je bila asfaltirana tudi vzporedna cesta med obema prehodoma na vzhodni strani železnice.

V Žabnici je bilo leta 1960 ustanovljeno Športno društvo. Istega leta je bilo narejeno tudi rokometno igrišče. Sprva je bilo to nasuto z lešem iz tovarne Sava, kasneje pa so ga prevlekli z asfaltno prevleko. Na asfaltu je bilo tako možno v mrzlih zimskih dneh urediti ledeno ploskev. Tako se je poleg rokometna v poletnih mesecih močno razvil tudi hokej na ledu v zimskem času.

Ker so se normativi za rokomet višali, je bila vedno večja težnja, da bi dobili tudi telovadnico. Ta bi služila tako za potrebe šole kot tudi za rokometne. Začele so se priprave, a žal nikoli ni bilo prave volje na višji (občinski) ravni. Po letu 2000 so bili pripravljeni že vsi načrti in potrjena lokacija, a do realizacije ni prišlo, vselej se je kaj zamaknilo.

Leta 2007 je šolska inšpekcija zahtevala, da se žabniška šola obnovi ali zapre. Takratni kolektiv šole in Svet KS Žabnica sta usmerila vse sile, da se je pričelo z njeno obnovo. Vzporedno z obnovo pa naj bi se zgradila tudi telovadnica. Takratni župan Mestne občine Kranj Damijan Perne je ob obisku starih šolskih prostorov obljubil njihovo temeljito obnovo. V šolskem letu 2008/2009 so stekla gradbena dela. V KS smo se potrudili in zagotovili prostore za vseh 5 razredov učencev ter oba oddelka vrtca. Dva razreda in oba oddelka vrtca sta bila nameščena v Gasilskem domu Žabnica, dva razreda v starem župnišču, en razred pa v Športnem domu. Prav to, da so bili vsi razredi nameščeni v kraju, je bil tudi povod, da so se vsa dela uspešno zaključila. 31. avgusta 2009 je bila slavnostna otvoritev prenovljene šole.

Gradnja telovadnice se je pričela leto kasneje, sicer v nekoliko manjšem obsegu, kot je bilo prvotno zamišljeno, a vendar sedaj zadošča šolskim potrebam in je primerna tudi za rekreacijo zunanjih uporabnikov. Prvotno je bila telovadnica zamišljena tudi kot kulturna dvorana, a tem pogojem ne ustreza. Vseeno pa se v njej izvajajo prireditve, ki jih pripravlja šola. Slavnostni prevzem telovadnice je bil 30. novembra 2010. S tem se je zaključil eden največjih projektov v žabniški šoli.

Leta 2007 so bile na novo asfaltirane Miklavževe gone – pot, ki vodi čez polje do železniškega prehoda. Kljub naporom, da bi jih razširili, se to ni zgodilo. V tem letu je bila obnovljena tudi streha na Športnem domu, dve leti kasneje pa izvedena še hidroizolacija temeljev stavbe. Na igrišču so bila postavljena nova otroška igrala.

Eden največjih in tudi najzahtevnejših projektov v Žabnici in na Šutni je bila izgradnja kanalizacije. Vzporedno z izgradnjo kanalizacije, ki se je pričela oktobra 2013, se je obnovilo tudi vodovodno omrežje, ulična razsvetljava, bila sta napeljana optično omrežje in plinski vod. Ta dela so potekala v KS Žabnica vse leto, dokončanje celotnega sistema pa je trajalo dve leti. Po končanih delih na glavnih vodih so se morala na kanalizacijski sistem priključiti vsa gospodinjstva, kar je bilo treba izvesti v lastni režiji.

Kljub temu, da so bili v zadnjih 15 letih izvedeni veliki projekti, načrtov in želja ne zmanjka. Promet po glavni cesti in tudi vaških poteh bi radi uredili tako, da bi bilo bolj varno za pešce in kolesarje. Razširiti bi želeli nekatere odseke teh cest, urediti varen in semaforiziran prehod za pešce pri šoli, posodobiti športni park ...

Zgodovine pa ne zaznamujejo le materialne dobrine, temveč tudi ljudje. Po svojem mnenju želim navesti le nekaj oseb.

V kraju smo imeli dva človeka, ki sta dopolnila 100 let svojega življenja. Prvi je bil Jože Logonder (1863-1964), ki je bil zelo aktiven krajan. Bil je občinski svetnik in ustanovitelj PGD Žabnica ter pobudnik za izgradnjo šole v Žabnici. Drugi 100 letnik pa je bil Volbenk Logar (1907-2008) s Šutne. Tudi on je bil zelo aktiven v kraju, predvsem na komunalnem področju.

Starost 90 let in več dosega kar nekaj krajanov in krajanek, nekaj se jih je približalo 100. letom, a trenutno jih ni dopolnil nihče več.

Leta 1986 se je v Žabnici rodil Jasmin B. Frelih, ki je postal pisatelj in prevajalec. Njegov prvenec, roman Na/pol, je bil nagrajen z nagrado za najboljši prvenec (2013) in nagrado Evropske unije za literaturo (2016) in je preveden v več kot deset jezikov. Istega leta je prejel Veliko Prešernovo plaketo Mestne občine Kranj, leta 2018 pa Rožančevo nagrado.

Leta 2018 je umrl naš krajan, dolgoletni predsednik KS, pobudnik in aktivni sodelavec pri izdaji krajevnega zbornika Na robu pojoče ravnine gospod Janez Šifrer - Kozinc. Omembe vredno pa je tudi, da je istega leta od nas odšla tudi gospa Zdenka Frelih, rojena Ajdovec, ki je vrsto let vneta pisala zanimive zgodbe o kraju, organizacijah v kraju in o samih krajanih ter jih objavljala v krajevem glasilu Sorško polje.

Aleš Mesec in Andrej Šifrer

Športno društvo Žabnica

Začetki športa v Žabnici so povezani z idejo Sokola, ki jih je v Žabnico zanesel Anton Cegnar (1864-1934). Po izučitvi za čevljarja v Škofji Loki je prevzel domačo gostilno in v njej širil vizije napredne sokolske ideje, ki pa v Žabnici nisi nikoli zaživele v okviru samostojnega društva.

Po drugi svetovni vojni je bil nogomet, tako kot povsod po svetu, najbolj priljubljen med mladimi, vendar je bilo zaradi pomanjkanja večjih travniških površin igranje v Žabnici nemogoče. Ob veliki meri improvizacije in volje posameznikov so se tekme na velikih igriščih lahko igrale v Trbojah ali Besnici. Od večjih ekipnih športov, za katere je bilo potrebno malo površin, je ostal le rokomet.

Želja, da bi igrali na svojem igrišču, se je žabniškimi in okoliškimi fantom uresničila leta 1961. Uradni papirji za izgradnjo rokometnega igrišča na severnem delu »Matavževega« travnika so bili pridobljeni. Z udarniškim delom in pomočjo starejših ter s primerno mehanizacijo je bilo igrišče zgrajeno. Namesto rdečega leša, ker ga v železarni Jesenice ni bilo na zalogi, je bilo igrišče narejeno iz črnega leša. Ker je bilo žabniško igrišče eno redkih igrišč, ki je bilo preplasteno s črnim lešem, je moralo biti označeno z apnenim prahom. Zapisnikarsko mizo in stole so za vsako tekmo posebej prinesli, semafor je bil na bližnji hruški, domači igralci so prihajali na tekme že oblečeni, gostujoči igralci pa so imeli svoja oblačila pod milim nebom pod hruško. Po končani tekmi so bili igralci črni kot dimnikarji, ker se je črni prah prijemal na preznojene obraze, roke in noge. Za umivalnico po končani tekmi je služil potok Žabnica, ob večjem deževju pa travnik.

Prvo rokometno ekipo v Žabnici so leta 1962 sestavljali Peter Pipp, Ivan Miklavc, Matko Tonja, Marko Oblak, Pavel Pipp, Marko Hafner, Branko Mesec, Peter Cof in Stane Logar. Tem igralcem so se pridružili še Jože Mehle, Janez Kalan, Andrej Pipp, Anton Mihelčič in Jože Pustovrh.

Naslednji korak je bila izgradnja Športnega doma s slačilnicami in kopalnico. Zgrajen je bil šele leta 1967, v večji meri z že uporabljenim gradbenim materialom, ki je ostal po požaru osnovne šole, ki se je zgodil 19. marca 1964. Od leta 1961 je ekipa Žabnice nastopala v Gorenjski ligi. Največji uspeh je ekipa dosegla leta 1964, ko je v finalni tekmi za pokalnega zmagovalca Gorenjske premagala takrat močno ekipo Križe.

Naslednja pridobitev je bilo asfaltiranje igrišča in montiranje reflektorjev leta 1968, kar je omogočilo boljše pogoje za igranje rokometu v Žabnici. Poleg ligaških tekmovanj so se redno organizirali rokometni turnirji za krajevni praznik.

Po menjavi generacij v začetku 70. let so leta 1975 igrali v tekmi za jugoslovanski pokal in premagali prvoligaško ekipo Tržiča. Ekipo so poleg zgoraj naštetih igralcev sestavljali še Jože Vrhovnik, Miran Gosar, Ivan Mihovec, Darko Fireder, Slavko in Bojan Kajzer, Lado Štupnikar, Janez Logar, Vili Tavčar, Rajko Stare in Janez Oman. Konec sedemdesetih in v začetku osemdesetih je ekipa RK Žabnica uspešno nastopala v drugi

republiški ligi. Ekipo so sestavljali trener in igralci Janez Pokorn, Bojan Tavčar, Rajko Gašperlin, Borut Zihlerl, Franci Šifrer, Janez Cof in drugi, ki so občasno zaigrali za našo ekipo. Poleg uspešne prve ekipe je ekipa veteranov igrala v Gorenjski ligi, vmes pa se je z večjim ali manjšim uspehom skrbelo za podmladek.

Rokomet pa ni bila edina dejavnost Športnega društva v Žabnici. Po izgradnji Športnega doma se je v njegovih prostorih igral namizni tenis. Domači igralci so nastopali v 1. in 2. Gorenjski ligi.

V zimskem času se je na zamrznjenih bajerjih v okolici Žabnice drsalo in igralo hokeju podobno igro. Po letu 1969, ko so v Kranju ustanovili Hokejski klub Triglav, se je zanimanje za hokej povečalo. Ludvik Uršič iz Sv. Duha in Brane Tavčar iz Dorfarij sta bila prva prava predstavnika hokeja na ledu v teh krajih in sta pristopila v Hokejski klub Triglav. Po ustanovitvi »Gorenjske divje hokejske ekipe« se je zbralo večje število fantov iz okoliških vasi, ki so brez prave hokejske opreme prve tekme igrali na Jezerskem. Navdušenje za igranje hokeja se je povečalo, zato se je v letih 1975 in 1976 povečala asfaltna površina, zgradila se je tudi prava hokejska zaščitna ograja – banda. Na ta način se je na igrišču ustvarila prva umetna ledena ploskev. Čez dan je služila mnogim drsalcem, v večernih urah se je zavzeto treniralo in igralo hokej.

Ena od aktivnosti v Športnem društvu je bilo smučanje na hribovitih terenih v okolici Crngroba. V začetku šestdesetih let je bil organiziran smučarski tečaj z vaditeljem iz Kranja. V letu 1967 sta Marko Hafner in Ivan Miklav opravila izpit za vaditelja smučanja in Marko Hafner je začel z organizacijo tečajev v Crngrobu. Število učiteljev smučanja se je povečevalo, smučanje so učili Janez Oman, Ivan Miklavc, Marjan Bajželj, Rajko Gašperlin in Boštjan Lavtar. Med zimskimi počitnicami so bili organizirani tečaji smučanja, ki so se vedno končali s tekmo v veleslalomu za vse udeležence. V sedemdesetih letih je vodenje smučarskih tečajev postalo timsko delo smučarskih vaditeljev in Podružnične osnovne šole Žabnica. V počastitev krajevnega praznika so se organizirale veleslalomске tekme za vse starostne kategorije z ekipami Bitenj, Žabnice in Sv. Duha.

V devetdesetih letih je od športnih aktivnosti v športnem društvu ostal samo rokomet. Delovale so kadetska, mlada in veteranska ekipa. Kadetska ekipa je po nekaj sezonah razpadla, ostalo je nekaj igralcev, ki so tvorili mlado ekipo in z veteransko ekipo igrali v Gorenjski ligi. Ko se je ponudila priložnost igranja v tretji Državni ligi sta se združili mlada in veteranska ekipa, ki je nekaj sezon uspešno igrala nastopala v tretji Državni ligi. Največji uspeh je ekipa dosegla v sezoni 1997/1998, ko je po šestih zmagah premagala tudi drugouvrščeno ekipo Alples iz Železnikov in postala prvak lige. Najboljši strelec sezone je bil Franci Šifrer in po mnenju mnogih tudi najboljši igralec lige. Žal ekipa ni imela niti finančnih niti kadrovskih pogojev za napredovanje v višjo ligo.

Poskusili so ponovno organizirati ekipo mladih in kadetsko ekipo, vendar sta obe brez večjih uspehov prenehali delovati. Glavni razlog so bili pogoji delovanja, saj brez telovadnice v zimskem času ni bilo možno izvajati treningov. Ekipa, sestavljena iz starejših in mlajših igralcev, je nastopala v Državni ligi (II.A). Od igralcev izpred nekaj sezon velja omeniti Aleša Mesca in predvsem Boruta Rebiča. Ekipo so ob trenerju Janezu Omanu

sestavljali tehnični vodja Bojan Eržen, Edo in Bojan Oberstar, Marko Jelovčan, Iztok Fireder, Marjan Oman, Primož Peterc, Sebastjan Gosar, Tomaž Šifrer, Aljaž Pogačnik, Bogdan Kobe, Franci Porenta, Blaž Šifrer, Rok Ahačič, Tomaž Eržen, Aljaž Kaltak, Igor Štupnikar in Miha Kostanjevc. Dodatno je na igranje rokometu v Žabnici vplivala odločitev Rokometne zveze Slovenije, da se ligaška tekmovanja lahko igrajo samo v športnih dvoranah. Treningi in tekme niso bile več organizirane v Žabnici, ampak v športnih dvoranah v Kranju in Škofji Loki. Kljub pomoči lokalnih sponzorjev ni bilo več novih mladih igralcev, ki bi se pridružili ekipi in nadaljevali z igranjem rokometu. Ekipa je leta 2003 prenehala nastopati v Državni ligi (II.A).

Ob tem velja omeniti še turnirje generacij žabniških rokometišev, ki so bili organizirani ob 30-, 40- in 50-letnici društva. Na srečanjih generacij so bili vedno organizirani rokometni turnirji in druženje igralcev. Leta 2003 smo v Športnem društvu ustanovili sekcijo Plančan – rekreativno pohodništvo na Planico in zbiranje podpisov na kmetiji Pr' Brčnk. Do danes je to najbolj množična dejavnost v društvu. Vsako leto se organizira srečanje Plančanov, na katerem se podeli priznanja pohodnikom z največ vzponi na Planico. Ta sekcija letos praznuje 20 let, kar smo obeležili s primerno slovesnostjo aprila na Planici.

Od prve želje in ideje o športni dvorani v Žabnici je preteklo veliko časa, leta 2010 pa je bila vendarle postavljena ob Podružnični šoli Žabnica. Dvorana je bila novo upanje v Športnem društvu za ponovno oživitev igranja rokometu v Žabnici. Športno društvo je prevzelo upravljanje dvorane, ki je bila zgrajena v javno zasebnem partnerstvu med Mestno občino Kranj in podjetjem Tehnik. Športno društvo ima dvorano v upravljanju do leta 2025, ko dvorana preide v last MO Kranj. Tudi po tem letu se bomo prizadevali, da nam jo zaupajo za nadaljnje upravljanje.

Na športnem igrišču še vedno potekajo rekreativne dejavnosti, igranje nogometa, košarke, inline hokeja in rokometu. Organizirani so bili rokometni turnirji, nogometni turnirji in inline hokej turnirji. Tako kot prejšnja leta je tudi zadnjih 20 let ŠD Žabnica veliko vlagalo v igrišče. V letih od 2001 do 2010 se je igrišče preplastilo z novim asfaltom, izdelana je bila nova lopa za rezervne igralce, obnovili so zgornje prostore Športnega doma, dveh garderob, tušev in sejne sobe za KS in ostala društva. Od Ministrstva za šolstvo in šport smo pridobili status društva, ki deluje v javnem interesu na področju športa, kar kaže na našo pravilno usmerjenost, neprofitno delovanje in dejavnost. Investirali smo tudi v izgradnjo zaščitne mreže na zahodni strani igrišča. S tem smo delno rešili problem nezadovoljstva sosedov. V teh letih je bila obnovljena razsvetljava na igrišču. Po projektu, ki je bil izdelan, smo kupili nove sijalke. Po več letih čakanja smo končno dobili uporabno dovoljenje za objekt Športni dom Žabnica. Kupili smo nove gole, izdelane iz nerjaveče kovine, in obnovili črte na igrišču. V zadnjih petnajstih letih so na Športnem domu in v njegovi zunanosti potekala različna dela: menjava oken v pritličju, obnova strehe, ureditev parkirišča pred Športnim domom, asfaltiranje, investicija v zaščitno ograjo, ureditev elektrike na športnem igrišču: izkop, položitev kabla in priklop elektro omare. Streho, ki je bila prekrita s salonitnimi ploščami, smo prekrili z novo

kritino; investicija je bila izvedena v sodelovanju Mestne občine Kranj in Športnega društva. Obnova košev, ograje in črt se izvaja vsakih par let in še in še bi lahko naštevali.

Lani je bil izdelan projekt ureditve športnega parka, ki je bil sicer financiran s strani občine. Zaključila bi z željo, da se ta projekt tudi izvede, tako da bodo ob pisanju naslednje kronike lahko govorili o novem Športnem parku v Žabnici.

Jože Freljih

Prostovoljno gasilsko društvo Žabnica

117 let, kolikor je staro Prostovoljno gasilsko društvo Žabnica, ni veliko v primerjavi s 1050 leti prve omembe kraja Žabnica. A vendarle je tudi to kar lepa starost.

Kot je bilo že večkrat zapisano, je bilo gasilsko društvo ustanovljeno leta 1906, in sicer na pobudo Jožeta Logondra ter s podporo ostalih naprednih krajanov. Ustanovitev je pravzaprav najpomembnejši mejnik našega društva.

Ker pa društvo samo po sebi nima nobenega pomena, če nima članstva, opreme in prostora, je bil naslednji veliki dogodek izgradnja in prevzem novega Gasilskega doma Žabnica leta 1908. S tem so bili podani tudi pogoji za uspešnost gasilcev, saj so imeli prostor za shranjevanje gasilske opreme in tudi za druženje.

Naslednji mejnik oziroma veliki dogodek je bil, ko so leta 1933 nabavili prvo **motorno črpalko** Ilo, potem pa še leta 1936, ko so kupili še eno, močnejšo in sodobnejšo črpalko Rosenbauer. To so bili veliki zalogaji za društvo, saj je vsaka stala prek 30.000 takratnih dinarjev. Kako velik je bil ta znesek, nam pove podatek, da se je takrat za manj kot 40.000 dinarjev že dobila nova enostanovanjska hiša za vselitev.

Gasilsko društvo je delovalo vseskozi, tudi med drugo svetovno vojno, takrat sicer pod nemškim poveljstvom. Kmalu po končani vojni, leta 1947, pa je Prostovoljno gasilsko društvo Žabnica že kupilo tudi prvi gasilski avto. To je bil stari vojaški sanitetni avto znamke Praga.

Ko se je leta 1974 pričela obnova mostu čez potok Žabnica, je bila potrebna tudi temeljita **obnova Gasilskega doma**. Izhod iz garaž ni bil več možen na cesto, zato so ga morali prestaviti na zadnjo stran Gasilskega doma, kjer pa je bil že lociran bazen za požarno vodo.

Ob praznovanju 70. obletnice obstoja leta 1976 so kupili nov **gasilski avto znamke IMV**, ki je bil takrat najpogostejši avto v gasilskih društvih, leta 1978 pa je bil prevzem nove črpalke Rosenbauer 1200. Toda z razvojem gasilstva, gasilske tehnike in prometnih predpisov se je pokazalo, da avto IMV ne ustreza več standardom, zato je bil leta 1988 nabavljen nov gasilski avto TAM 80 T50, ki je imel dovolj prostora za gasilsko opremo in za prevoz moštva. Ker pa je bil vozen le s C kategorijo, smo kupili še gasilski kombi Zastava 800.

Poostriili so se standardi za prevoz otrok, torej mladih in bodočih gasilcev, zato smo morali gasilski kombi za prevoz oseb večkrat menjati. Tako smo imeli v lasti naslednja vozila: kombi Citroen, za njim Peugeot Boxer, Opel Vitara, sedaj pa imamo zopet Peugeot Boxer

Na našem področju je bilo kar nekaj manjših požarov, ki bi jih pogasili že z dovozom manjše količine vode, zato se je pričelo razmišljati o nabavi gasilske avtocisterne. Pokazala se je možnost, da tako rabljeno avtocisterno lahko dobimo po ugodni ceni v Avstriji. Padla je odločitev in leta 1993 je bila cisterna pripeljana v društvo. Avtocisterna je služila svojemu namenu prav do letos, torej celih 30 let, leta 2006, ob 100-letnici društva, pa smo nabavili še novo orodno vozilo **GV1**.

Tako, kot so bile pomembne odločitve pri vsaki nabavi novega vozila, nove črpalke ali gradnje in adaptacije Gasilskega doma, je bila pomembna tudi zadnja odločitev za nabavo nove gasilske avtocisterne. Če sem na začetku omenil, da je nabava nove črpalke leta 1933 stala skoraj toliko kor vseljiva enostanovanjska hiša, je tudi cena nove avtocisterne enaka dvo- ali trosobnemu stanovanju, torej preko 200.000 €. Nabava take pridobitve je za kraj res pogumno dejanje, prav tako kot svoj pogum kažejo tudi gasilci, brez katerih je nabava nesmiselna. Naj bo le tako še naprej.

Tehnični podatki nove avtocisterne GVC-3

- GVC-3 - Scania P360 XT - PGD Žabnica
- Vozilo, ki je bilo v Prostovoljno gasilsko društvo Žabnica dobavljeno v letu 2023, je izdelalo podjetje Svit – Zolar d. o. o. in je izdelano po tipizaciji za GVC-3.

Podvozje:

- Izdelano je na podvozju Scania 360 XT s stalnim pogonom na vsa 4 kolesa. Medosna razdalja je 3,60 metra, dolžina vozila je 7 metrov, višina 3,20 metra in ima največjo tehnično dovoljeno maso 21.000 kilogramov.

Nadgradnja:

- V vozilo je nameščen rezervoar za vodo kapacitete 6000 litrov in je opremljeno z vgradno črpalko Johstadt 20/60 ter navijakom dolžine 50 metrov, kar je nameščeno na zadnji strani.
- Zadaj levo in desno je izdelan B tlačni izliv, poleg tega ima na desni strani tudi stalno montiran izliv na medmešalec za penilo. Zadaj sta tudi dva priključka za polnjenje cisterne.
- Na sprednjem delu vozila je montirana polivalna naprava na nizek tlak, namenjena pranju cestišča, ter vitel 8 t. V kabini sta montirani dve radijski postaji.
- V levi prednji roletni je nameščena vsa potrebna oprema za zavarovanje in razsvetlavo kraja intervencije, motorna žaga, koritasta in zajemalna nosila, štiri košare za B cevi in električni izpihovalec, namenjen prezračevanju prostorov.
- V levi zadnji roletni je nameščen vodni sesalec Karcher NT 611 MWF, dve košari za C cevi, 6 B cevi, trojak ter potrebne armature (oporna kolena, ročniki, prehodne spojke, zaporni ventili).
- V prednji desni roletni se nahaja ročno orodje ter štirje kompleti izolirnih dihalnih aparatov in preiskovalne vrvi.
- Na desni strani je nameščen elektro agregat Endress ESE 604 DBG ES 6,5 kW, posoda za gorivo ter absorber.
- V desni zadnji roletni je dodatno nameščenih 8 C cevi, gasilni aparati, kasete z orodjem, trojak, dva ročnika ter dve posodi po 20 litrov s penilom.
- Na strehi vozila se nahaja svetlobni stolp, štirje deli stikalne lestve z A členom, štirje cevni mostički ter dva zaboja za razno ročno orodje.
- Celotno vozilo je opremljeno z razsvetlavo okolice, vse police in izvlečni elementi pa so opremljeni z oranžnimi utripajočimi lučmi.

Nataša Ravnikar

Podružnična šola Žabnica

Čas riše spomine.

Ob pomembnem jubileju, ko je 30. junija 973 freisinški škof Abraham, torej pred 1050 leti, od nemškega cesarja Otona II. dobil v dar ozemlje Selške doline in del Sorškega polja, je bilo ime Žabnica, poleg imen Loka, Suha in Selca, prvič zapisano. V Žabnici imamo tudi podružnično šolo, ki pa ni samo šola, pač pa je prostor, kjer se ljudje zbiramo, srečujemo, delamo za dobro vseh v kraju.

Ljudje delujemo v času in prostoru ter puščamo sledi. Generacije učiteljic in generacije učencev leto za letom polnijo šolo, procesa vzgoje in izobraževanja pa nas skupaj bogatita na poti k znanju, ustvarjalnosti, pismenosti, socializaciji in vrednotam – k učenosti in omikanosti. Izkušnje in znanja preteklosti se nenehno odpirajo izzivom prihodnosti. Za nami je obdobje, ki lahko odstre značilnosti delovanja podružnične šole, sistemskih sprememb, strokovnih rešitev in spreminjajočo se organizacijo dela.

V zbornik sem se potrudila zajeti podatke zadnjih let, predvsem pa vsebine življenja in dela šole, njenih učiteljev in učencev. Beremo dejstva in zgodbe, ki predstavitev preteklosti osmislijo, ovrednotijo ter vnesejo doživljajsko plat sobivanja v šoli.

Podroben zgodovinski opis šole je opisan v zborniku naše vasi Na robu pojoče ravnine, zato teh podatkov ni smiselno ponavljati.

Za uresničevanje splošnih ciljev podružnične šole so pomembne tudi dejavnosti na področju kulturnega utripa šole in družabnega življenja kraja.

Konec šolskega leta 2008/09 je bil položen temeljni kamen za temeljito obnovo šole. Ustanoviteljica Mestna občina Kranj se je za investicijo odločila zaradi nujnih prostorskih potreb, ki so jih že več zaporednih let kazale pomanjkljivosti vzgojno-izobraževalnega dela Podružnične šole Žabnica. Zaradi obnove šole in vrtca je bilo v naslednjem šolskem letu potrebnih precej prilagoditev; razselili smo se po celotni okolici in prijazni ljudje so nam pomagali po svojih najboljših močeh. Glavni del pouka in vzgoje v vrtcu je potekal v prostorih Gasilskega doma v Žabnici, pouk dveh razredov v župnišču in enega razreda v prostorih Športnega društva. Težko je bilo zagotavljati optimalne pogoje za vzgojno-izobraževalno delo, a s skupnimi močmi ter ob razumevanju staršev in pomoči krajanov nam je uspelo. Dela so bila končana spomladi 2009, svečano odprtje prenovljene podružnične šole pa je bilo 31. avgusta 2009 s simboličnim prerezom traku takratnega župana Mestne občine Kranj gospoda Damijana Perneta in ravnatelja Osnovne šole Stražišče gospoda Pavla Srečnika. V kulturnem programu smo sodelovali učenci, učenke, učiteljice in vzgojiteljice Podružnične šole Žabnica.

S to investicijo je bilo poskrbljeno za zagotavljanje optimalnih prostorskih pogojev, s pridobitvijo novih učilnic in dodatnih kabinetov pa je tudi delo učiteljev pri izvajanju individualnega dela z učenci veliko lažje. Takrat sta bili delno urejeni tudi okolica šole in javna razsvetljava.

Podružnična šola Žabnica
leta 2009 po obnovi in pred
izgradnjo telovadnice

Ker pa smo se na šoli že več desetletij srečevali z vedno večjimi težavami športne vzgoje in njenega napredka, smo zaradi neustreznih prostorov zelo težko čakali projekt novogradnje šolske telovadnice. Mestna občina Kranj je skupaj s takratnim gradbenim podjetjem Tehnik realizirala projekt izgradnje v šolskem letu 2009/10.

Urejeno podobo in okolico je tako šola s telovadnico dobila leta 2010. Takrat sta bila urejeni tudi asfaltna ploščad in varovalna ograja za zunanje igrišče.

V šolskem letu 2003/2004 se je začetek pouka spremenil, saj se pouk od tega leta dalje izvaja od 8.30 in ne več od 8. ure. Do spremembe je prišlo tudi na področju jutranjega varstva. V naslednjem šolskem letu pa se je začelo izvajanje neobveznih izbirnih predmetov v 4. in 5. razredu (nemščina). V 1. razredu je potekalo neobvezno poučevanje angleščine, ki jo je izbrala večina učencev.

V šolskem letu 2011/2012 je vodenje šolske dokumentacije postalo elektronsko (program eAsistent). Učitelji so ta premik v dobi digitalizacije sprejeli pozitivno, saj se je

vodenje dokumentacije poenostavilo. Angleščina je za drugošolce in tretješolce postala obvezen predmet v šolskem letu 2013/2014.

Zadnja tri leta je šolo zaznamovalo obdobje epidemije bolezni covid-19, ki je predru-gačilo pedagoško delo in spremenilo interakcije med udeleženci izobraževanja. Prineslo je novo učenje, prilagajanje, prednosti in slabosti, predvsem pa veliko izzivov za priho-dnost.

Spremembe na vseh ravneh življenja so gonilna sila napredka in današnje družbe. Ljudje smo vedno bolj informirani, izobraženi, naše potrebe se nenehno spreminjajo, zato je tudi šola nujno podvržena razumevanju in uvajanju sprememb. Na naši šoli uva-jamo spremembe predvsem z vidika kakovosti izobraževanja in vzgajanja. Vsak učitelj prinese v šolo poleg svojega strokovnega znanja in idej tudi del svoje osebnosti, kar pa nas skupaj bogati in povezuje, a kdor ima življenje in delo na vasi rad, enostavno ostane.

Miro Zavrl in Matjaž Eržen

Utrip župnije Žabnica in gradbeni posegi na prehodu tisočletja

O župniji Žabnica je veliko zapisanega v prispevku Bogdana Kolarja z naslovom Utrinki iz stoletne zgodovine župnije Žabnica, objavljenega v zborniku Na robu pojoče ravnine (2011). V prispevku je zapisanih tudi nekaj besed o cerkveni stavbi, ki je tudi glavna tema tega prispevka. Da ne bi preveč ponavljali vsebin, navajamo na kratko.

Vse do 15. stoletja je Žabnica v okviru loškega gospostva spadala v takratno bavarsko župo, v katero so bili vključeni potomci bavarskih kmetov, ki so jih brižinski (*freisingški*) škofje v 12. stoletju (*bolj verjetno pa že konec 10. stoletja*) naselili na Sorškem polju. Od takrat dalje pa so naselja na robu Sorškega polja pripadala pražupniji Stara Loka. Do ustanovitve samostojne ekspoziture je bilo celotno območje, ki danes sestavlja župnijo Žabnica, neposredno vključeno v župnijo Stara Loka.¹

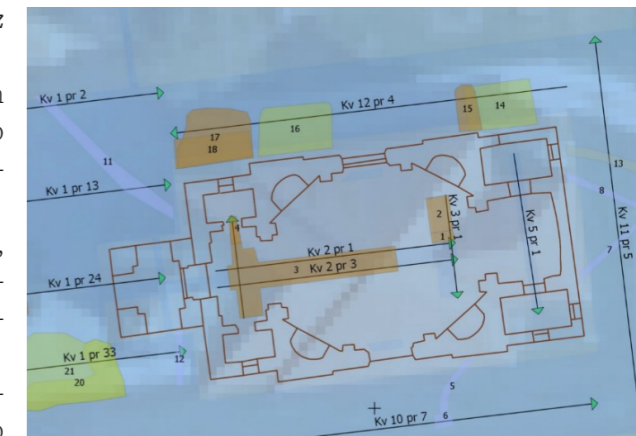
Nedvomno so bavarski kolonizatorji med prvimi stavbami na nanovo poseljenem območju postavili tudi bogoslužni objekt, predhodnico današnje cerkve. In glede na to, da na tem ravninskem delu ni veliko trdnega in s tem trajnejšega gradbenega materiala, razen lesa, so bili kamniti ostanki zgradb nekdanje ville rustice za ta namen zelo uporabni. Prav tako ni bilo potrebe, da bi te ostanke vozili na drugo mesto, ampak so bogoslužni objekt gradili kar na istem mestu. To sklepanje nam potrjujejo ugotovite opravljene son-daže temeljev cerkve leta 2021, ki so bile narejene za potrebe statične sanacije.

Oranžne barve prikazujejo temelje prvotnih stavb. Temelji znotraj sedanjih cerkvenih zidov, morda tudi temelji prvotne cerkve, so narejene iz ostankov zgradb ville rustice.

Podobna logika graditeljev se izkaže tudi v Spodnjih Bitnjah pri gradnji cerkve svetega Nikolaja, ki prav tako stoji na in poleg ostankov tamkajšnjega bivališča nekdanjega rimskega kompleksa.

Da so bili ostanki porabljeni za gradnjo nove stavbe, nam kaže tudi vgrajen klesan kamen v zvonik cerkve svetega Urha v Žabnici. Več o tem piše Jože Štukl v prispevku Rimski spomenik na zvoniku žabniške cerkve.²

Zidana cerkev je nedvomno stala že v 15. stoletju. Poznejšo gotško cerkev, ki so jo omenjali do leta 1773, so zaradi neustreznosti in stalnega poplavljanja sredi 19. stoletja podrli in leta 1851 zgradili novo stavbo, piše že omenjeni Kolar.³ Nova cerkev je bila blagoslovljena leta 1852. O

¹ Na robu pojoče ravnine. Žabnica, 2011, str. 155

² Na robu pojoče ravnine. Žabnica, 2011, str. 79

³ Na robu pojoče ravnine. Žabnica, 2011, str. 155

njeni gradnji in prizadevanjih za to pa je več zapisanega v prispevku z naslovom Podružnična cerkev sv. Urha v Žabnici (Franc Ks. Kramer) v navedenem zborniku.⁴

Cerkvena stavba, kot jo vidimo in doživljamo danes, je tudi v 20. stoletju dobivala nekatere spremembe, kot jih navaja Bogdan Kolar.⁵

V letu 1967 so člani župnije skupaj z župnijskim upraviteljem Albertom Novakom zbirali sredstva za obnovo tlaka v cerkvi. Vendar so državni organi zaplenili celotno vsoto zbranega denarja, namenjenega za zamenjavo tlaka (zbiranje denarja brez dovoljenja), ki pa je bil po sodnem postopku vrnjen. Delujoči sodni sistem ali ukaz od zgoraj? Vsekakor je bil nov tlak potem narejen, hkrati pa je bila urejena tudi betonska steza okrog cerkve.

V letu 1977 je upravitelj Franc Rozman pričel načrtovati temeljito prenavo glavnega oltarja v skladu s sklepi vatikanskega cerkvenega zbora. Po načrtih Franceta Kvaternika je bil narejen nov oltar, obrnjen k ljudstvu, ki je bil posvečen leta 1978.

Še v 80. letih je bilo zgrajeno tudi novo župnišče. Načrt zanj je naredil ing. arh. Anton Mlakar. Gradnja, ki jo je skupaj z gradbenim odborom vodil župnik Jože Perčič, se je pričela leta 1982 in zaključila z blagoslovitvijo 27. oktobra 1985, ki jo je opravil pomožni škof dr. Stanislav Lenič.

Ob 100-letnici posvetitve nove cerkvene stavbe (leta 1989) so bile po načrtih ing. Franca Kunčiča iz Gorij narejene nove klopi, ki jih je izdelal mizar Anton Urbanija iz L

ke pri Mengšu. V letu 1990 pa je bil po načrtih Franca Kvaternika prenovljen in povečan pevski kor.

Temeljita prenova zunanosti cerkve je bila izvedena v letu 1993, ko smo praznovali 1000-letnico razglasitve župnijskega zavetnika sv. Urha za svetnika. Blagoslov zaključnih del je opravil 4. julija 1993 ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar.

Sicer pa je kronološki pregled izvedenih del v zadnjih dobrih petdesetih letih sledeč:

- v letu 1968 je bil zamenjan celotni tlak v cerkvi,
- v letu 1969 je bila prekrita streha v cerkvi,
- v letu 1970 je bila napeljana nova podometna električna napeljava v cerkvi (menjana 2022),
- v letu 1971 je bila izvedena obnova zvonika in zunanosti cerkve z žlebovi, v župnišče je bil napeljan vodovod,
- v letu 1976 je bila obnovljena streha na župnišču,
- v letu 1978 je bila odstranjena prižnica, prenovljen je bil prezbiterij in nameščena nova oltarna miza,
- v letu 1979 je bila vgrajena peč za ogrevanje cerkve in prepleskana notranost cerkve,
- v letu 1980 je bil nameščen nov mali bronasti zvon, izvedena je bila elektrifikacija zvonjenja,

⁴ Na robu pojoče ravnine. Žabnica, 2011, str. 178-180

⁵ povzeto po članku Bogdana Kolarja

- v letu 1982 je bil staremu župnišču dograjen novi del,
- v letu 1983 je bila napeljana voda v cerkev, nadaljevala se je gradnja novega župnišča,
- v letu 1988 je bila otvoritev novega župnišča,
- v letu 1989 so bile nameščene nove klopi v cerkvi,
- v letu 1991 je bil povečan in obnovljen cerkveni kor,
- v letu 1993 sta bili obnovljeni streha in fasada cerkve,
- v letu 1995 so bile obnovljene ura v zvoniku in učilnice v starem delu župnišča,
- v letu 1996 je bil odstranjen hlev, bili so adaptirani prostori mežnarije,
- v letu 1997 je bila zamenjana strešna kritina na cerkvi in odstranjena drvarnica pred župniščem,
- v letu 1998 je bila zgrajena kapelica v starem delu župnišča,
- v letu 2002 je bila obnovljena streha na zvoniku,
- v letu 2006 je bil urejen prehod na ogrevanje s plinom, bili so nameščeni radiatorji pod klopmi,
- v letu 2011 je bila vgrajena nova peč na uplinjevanje v župnišču za ogrevanje cerkve in župnišča,
- v letu 2018 in 2019 je bilo asfaltirano parkirišče pred cerkvijo, urejeno je bilo odvodnjavanje,
- v letu 2021 smo pričeli dela v zvezi s pojavom razpok na cerkvenih obokih:
 - najprej je bilo izvedeno geofizikalno snemanje tal v cerkvi in okolici,
 - sledilo je sondiranje temeljev,
 - odstranili smo tudi omet v višini cca. 50 cm od tal,
- v letu 2022 smo vgradili jeklene vezi (6 vidnih in 8 skritih v steni):
 - napeljana je bila nova električna inštalacija,
 - izvedeno je bilo beljenje notranosti in lakiranje lesenega tlaka. Ob sondaži dosedanjih beljenj je bilo ugotovljeno, da je bila cerkev do sedaj beljena šestkrat,
 - zamenjana so bila okna v župnišču,
- v letu 2023 je bila vgrajena nova spovednica, obnovljen je bil glavni lestenec.

V tem času je bilo opravljenega veliko prostovoljnega dela župljanov, velikokrat tudi ob pomoči od zgoraj. Opravljenih pa je bilo tudi mnogo manjših del, ki tukaj niso navedena, a so bila ravno tako potrebna.

Za našo dediščino smo torej poskrbeli, večja težava pa je pomanjkanje dušnih pastirjev v naši domovini, kar se odraža tudi v naši župniji. Dodajamo nekaj slikovnega materiala o opravljenem delu v zadnjih dveh letih obnove.

Miro Zavrl in Matjaž Eržen

ŽABNICA (973 – 2023) - 1050 let

... V tej grofiji je namreč majhen potok, imenovan v jeziku Slovanov Žabnica. Ves svet od njegovega izvira, kjer se dvigajo strme vzpetine ali gorski vrhovi, tja na zahodno stran do Selc z vsem, kar spada k njemu, ter planino Pečano, nadalje ozemlje onstran Sorice do gore Lubnika, goro samo do večje reke, ki se imenuje Sora, oba bregova te reke vse do ustja prej omenjenega potoka Žabnice ter od tod navzgor do vrelca ali izvira tega potoka in vse, kar imamo v posesti med njunim sotočjem, to je kraje, imenovane Žabnica, Lonca, Suha in še enkrat Selca, ali kakor koli bi se že imenovali — vse to smo podarili v last nekemu našemu zvestemu, nadvse nam dragemu podložniku, ki se imenuje škof Abraham ...¹

Darilna listina nemškega cesarja Otona II. freisinškemu škofu Abrahamu iz leta 973 (spletna stran Loškega muzeja)

Tako se glasi prevod prve darilne listine iz junija 973, kjer sta omenjena potok in naselje z imenom slovanskega izvira Žabnica. Hkrati je to tudi **prvi pisni dokument** o naselju Žabnica, ki zato lahko letos upravičeno in ponosno praznuje 1050 let svojega obstoja.

Pavle Blaznik v navedenem delu omenja tudi ostanke, ki govorijo o starejši (rimski) poselitvi tega območja, ki pa ni bilo tako intenzivno, saj je bilo območje nekoliko izven glavnih trgovskih poti tedanjega rimskega cesarstva in zato za gostejšo poselitev nezanimivo. Več o najdbi teh ostankov t. i. ville rustice oz. rimskega podeželskega dvorca je napisano tudi v drugi literaturi.²

¹ Loški razgledi, 20/1973, dokument dostopen na spletu: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-DNTRKMCP/a473964f-9b33-4767-895f-1a0dd88f5326/PDF>

² Loški razgledi, 18/1971, dokument dostopen na spletu: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-MIZOYFCW/cf6d88f4-16c0-452f-8252-d13fdaaea80b/PDF>

Nam je bolj zanimivo prav leto 973 in razlogi za darovnico, s katero je ime naše vasi prišlo v dokumente dvora rimskega cesarstva, ki jih je podpisal cesar oz. njegov tedanji urad.

Zakaj darovnica

Po letu 800, ko je na oblast s kronanjem papeža Leona III. prišel Karel Veliki, se je pričelo nadaljevanje obdobja, ki naj bi nadomestilo nekdanje zahodno rimsko cesarstvo, ki je uradno prenehalo obstajati leta 476.

Nasledniki Karla Velikega v 10. stoletju so bili cesarji saške rodbine Otonov. Njim je pripadal tudi Oton II., ki je kot sovladar ali samostojni vladar vladal v letih od 961 do 983. Kot je zapisal Alojz Pavel Florjančič v svojem prispevku,³ so bili freisinški škofje od časa Karla Velikega več kot 250 let glavni cesarjevi svetovalci, dvorni tajniki oziroma kancelerji. To je bila funkcija, ki bi bila danes enakovredna predsedniku vlade. Leta 973 je za dolgoletno svetovanje njega in njegovih predhodnikov njihov predstavnik škof Abraham kot nagrado dobil z darovnicami v last in posest naše območje. Zemljevid v nadaljevanju prikazuje, kako se je postopoma večala freisinška posest.⁴

Od leta 973 dalje je sicer sledilo še več darovnic in s tem tudi večanje obsega loškega freisinškega gospostva, za nas pa je pomembna predvsem prva, ki izpričuje obstoj slovanskega naselja Žabnica že pred 1050 leti.

Škof Abraham in zakaj naše območje

Točen potek in opis meja v darilni listini nam pove, da so obdarovanec in njegovi svetovalci do podrobnosti poznali območje, ki ga je prejel, in da ne gre za ozemlje, ki bi jim bilo neznano. Zato tudi različne domneve o izvoru škofa Abrahama, med njimi tudi zapiši, da je škof morda celo slovanskega izvora iz območja današnje Koroške.⁵

Glede na zapis v prvi listini gre prvotno slovansko naselje Žabnica verjetno iskati na desnem bregu potoka Žabnica, morda kar v okolici ostankov ville rustice. To območje pa se hitro razširi precej preko meja potoka proti vzhodu že z drugo darovnico še v istem letu (glej zemljevid).

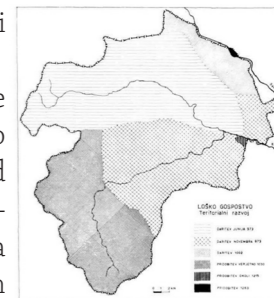
V zvezi s škofom Abrahamom je potrebno omeniti tudi Brižinske spomenike, prvi znani zapis slovenskega/slovanskega jezika v latinici nasploh. Po rezultatih paleografske analize sodeč so nastali v obdobju med letoma 972 in 1039, verjame pa se, da že pred letom 998, izvirno besedilo pa naj bi nastalo že v 9. stol. n. št. Odkrili so jih leta 1807 v Bavarski državni knjižnici v Münchnu, vezane v pergamentnem zborniku, ki je leta 1803 prišel tja iz samostana svetega Korbinijana v Freisingu. Ime so dobili po tem bavarskem mestu; v 19. stoletju je bilo namreč v navadi, da so veliko imen za avstrijska ali nemška mesta slovenili. Tako je slavist in slovničar Anton Janežič za Freising leta 1854 na novo skoval slovensko krajevno ime Brizno, Brižnik, zato so kasneje privzeli imena Brižinje, Brižine ali Brižinj.⁶

³ Abraham : (pred 940-994) : freisinški škof in začetnik loškega gospostva. Stara Loka, 2023, str.14

⁴ Povzeto po Blaznik, P.: Škofja Loka in loško gospostvo (973-1803). Škofja Loka, 1973, str.15

⁵ Slovenska biografija, dokument dostopen na spletu: <https://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi124585/>

⁶ podatek na spletni strani: https://sl.wikipedia.org/wiki/Bri%C5%BEinski_spomeniki

Brižinski spomeniki – vezani v knjigo, kot popotni priročnik škofa Abrahama pri pastoralnem delu s svojimi verniki

Dokumenti so z ostalimi vsebinami vezani v knjigo, ki jo je škof nosil s seboj na potovanju pri opravljanju pastoralnega dela. Sami brižinski spomeniki so sestavljeni iz treh besedil z versko vsebino, ki so zapisana v karolinški minuskuli, in izvirajo iz latinskega kodeksa omenjenega freisinškega škofa. Danes Brižinske spomenike hranijo v Bavarski državni knjižnici v Münchnu.⁸

Krajevna skupnost Žabnica in nekatere pridobitve v letih 1973 - 2023

Leto 1973 je bilo ob tisočletnici loškega gospostva obeleženo z mnogimi dogodki. Tudi v naši vasi se je takrat marsikaj dogajalo in gradilo, kar verjetno marsikdo še pomni. Poleg formalnih prireditev je vas v tistem letu pridobila predvsem na komunalni infrastrukturi. Več o takratnem dogajanju je zapisano v prispevki v zborniku Na robu pojoče ravnine.⁹

V nadaljevanju publikacije so prispevki, s katerimi želimo poudariti nekatere novosti, ki jih je območje naše krajevne skupnosti pridobilo v letih po praznovanju 1000-letnice prve pisne omembe kraja. Pri tem opozarjamo, da je bilo marsikaj že zapisanega tudi v prej omenjenem zborniku, ki je bil izdan v letu 2011, veliko pa je bilo za skupnost narejenega tudi še po tem letu. In prav tem dosežkom želimo v nadaljevanju nameniti več pozornosti in prispevkov v zavedanju, da »littera scripta manet« oz. zapisana beseda ostane.

Cerkev sv. Urha v Žabnici

Nekaj o cerkveni stavbi (2 prispevka v zborniku + slika temeljev stare),
Nato nadaljevanje – opravljena dela 2021-2022-2023

Kaj in kako naprej – križev pot – arhitekturna ureditev ...
Slike opravljenih del (VSEGA SKUPAJ 4-5 strani).

⁷ Slika s spletne strani: <https://nova24tv.si/sprosceno/video-danes-je-dan-materinscine-vse-najboljse-slovenscina/>

⁸ podatek na spletni strani: <https://www.siclj.si/prispevki/brizinski-spomeniki/>

⁹ glej prispevek: Šifrer, Janez: Praznovanje 1000-letnice Žabnice, str. 394 - 396

